

PRAWO BANKOWE

Komentarz

redakcja naukowa
Agnieszka Mikos-Sitek, Piotr Zapadka

Michał Bieniak, Kazimierz Chojna, Elżbieta Chojna-Duch, Dorota Chorążewicz-Woźniak
Rafał Chybiński, Dariusz Daniluk, Iwona Duda, Klara Dygaszewicz
Dominika Gałus, Barbara Giertych, Anna Jurkowska-Zeidler, Sławomir Juszczyk
Monika Kamińska, Natalia Kohtamäki, Tomasz Kopoczyński, Mariola Lemonnier
Arwid Mednis, Agnieszka Mikos-Sitek, Sławomir Niemierka, Artur Nowak-Far
Marcin Olszak, Piotr Pałka, Szymon Pawłowski, Bernard Smykla, Magdalena Śliwa-Wajda
Mateusz Tchórzewski, Paweł Tymczyszyn, Dominika Wajda, Paweł Wajda, Krzysztof Wąsowski
Marcin Wielec, Rafał Wojciechowski, Piotr Zapadka, Patrycja Zawadzka

KOMENTARZE

PRAWO BANKOWE

Komentarz

redakcja naukowa
Agnieszka Mikos-Sitek, Piotr Zapadka

Michał Bieniak, Kazimierz Chojna, Elżbieta Chojna-Duch, Dorota Chorążewicz-Woźniak
Rafał Chybiński, Dariusz Daniluk, Iwona Duda, Klara Dygaszewicz
Dominika Gałus, Barbara Giertych, Anna Jurkowska-Zeidler, Sławomir Juszczak
Monika Kamińska, Natalia Kohtamäki, Tomasz Kopoczyński, Mariola Lemonnier
Arwid Mednis, Agnieszka Mikos-Sitek, Sławomir Niemierka, Artur Nowak-Far
Marcin Olszak, Piotr Pałka, Szymon Pawłowski, Bernard Smykła, Magdalena Śliwa-Wajda
Mateusz Tchórzewski, Paweł Tymczyszyn, Dominika Wajda, Paweł Wajda, Krzysztof Wąsowski
Marcin Wielec, Rafał Wojciechowski, Piotr Zapadka, Patrycja Zawadzka

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 15 marca 2022 r.

Recenzent

Prof. SGH dr hab. Tomasz Siemiątkowski

Wydawca

Dagna Kordyasz

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Trzy kropki Joanna Maź

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Komentarze do poszczególnych artykułów skomentowali:

Michał Bieniak – art. 80–87; **Elżbieta Chojna-Duch** – art. 112; **Kazimierz Chojna, Monika Kamińska** – art. 101, 102, 170; **Dorota Chorążewicz-Woźniak, Tomasz Kopoczyński** – art. 121–124d; **Rafał Chybiński** – art. 146b–169; **Dariusz Daniluk** – art. 8–10, 14–19; **Iwona Duda, Paweł Wajda** – art. 133a–136, 140, 140c; **Klara Dygaszewicz** – art. 43–47, 106, 106a, 107, 108, 112b–112d; **Dominika Gałus, Paweł Wajda** – art. 138b–139, 140a; **Barbara Giertych** – art. 93; **Anna Jurkowska-Zeidler** – art. 2; **Sławomir Juszczyk** – art. 20, 20a; **Natalia Kohtamäki** – art. 141a–141e; **Mariola Lemonnier, Piotr Pałka** – art. 126–130a; **Arwid Mednis** – art. 104–105c, 106b–106e; **Agnieszka Mikos-Sitek** – art. 1, 3, 4, 7–7b, 12–13b, 30–38, 95, 109–111b; **Sławomir Niemierka** – art. 141f–141i; **Artur Nowak-Far** – art. 48a–48p; **Marcin Olszak** – art. 6a–6e; **Piotr Pałka** – art. 171a; **Szymon Pawłowski** – art. 4b, 10a, 10b, 39–42f; **Bernard Smykla** – art. 49–62, 69–79c, 92ba–92bd, 111c; **Magdalena Śliwa-Wajda** – art. 131–133, 137–138, 140d, 141; **Mateusz Tchórzewski** – art. 62a–62f, 93a; **Dominika Wajda** – art. 21, 22b–22d; **Dominika Wajda, Paweł Tymczyszyn** – art. 22–22aa; **Paweł Wajda** – art. 25–27; **Krzysztof Wąsowski** – art. 4a, 11–11b; **Marcin Wielec** – art. 171; **Rafał Wojciechowski** – art. 92a, 92b, 92d; **Piotr Zapadka** – art. 4c–6, 28, 42fa–42h, 48q–48s, 88a–88n, 141m–146a; **Patrycja Zawadzka** – art. 63–68, 89–92

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-020-7

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Przedmowa	17
Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 2439 ze zm.)	19
Rozdział 1. Przepisy ogólne	21
Rozdział 2. Tworzenie i organizacja banków, oddziałów i przedstawicielstw banków oraz organizacja finansowych spółek holdingowych i finansowych spółek holdingowych o działalności mieszanej	218
A. Banki państwowe	221
B. Banki spółdzielcze	228
C. Banki w formie spółek akcyjnych oraz finansowe spółki holdingowe i finansowe spółki holdingowe o działalności mieszanej	240
D. Postępowanie przy tworzeniu banków	358
Da. Szczególny sposób tworzenia banków krajowych przez instytucje kredytowe prowadzące działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poprzez oddział	430
Daa. Przekształcenie domu maklerskiego w bank krajowy	448
Db. Pośrednia unijna jednostka dominująca	455
E. Przekształcenie banku państwowego w spółkę akcyjną	459
Rozdział 2a. Podejmowanie i prowadzenie działalności przez banki krajowe na terytorium państwa goszczącego oraz przez instytucje kredytowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	464
Rozdział 2b. Zatwierdzanie działalności finansowych spółek holdingowych oraz finansowych spółek holdingowych o działalności mieszanej	515
Rozdział 3. Rachunki bankowe	522
Rozdział 3a. Rachunek VAT	596

Rozdział 4. Rozliczenia pieniężne przeprowadzane za pośrednictwem banków	615
Rozdział 5. Kredyty i pożyczki pieniężne oraz zasady koncentracji zaangażowań	638
Rozdział 6. Gwarancje bankowe, poręczenia i akredytywy	697
Rozdział 6a. Lokaty strukturyzowane	719
Rozdział 7. Emisja bankowych papierów wartościowych	746
Rozdział 8. Szczególne obowiązki i uprawnienia banków	762
Rozdział 9. Zrzeszanie, łączenie się i podział banków	915
Rozdział 10. Fundusze własne, kapitał wewnętrzny i gospodarka finansowa banków	933
Rozdział 11. Nadzór bankowy	972
Rozdział 11a. Nadzór nad oddziałami instytucji kredytowych	1138
Rozdział 11b. Nadzór skonsolidowany	1172
Rozdział 12. Plany naprawy oraz wczesna interwencja, likwidacja i upadłość banku	1224
A. Plany naprawy	1224
AA. Wczesna interwencja	1245
AB. Przejęcie banku	1259
B. Likwidacja banku	1274
C. Upadłość banku	1295
Rozdział 13. Odpowiedzialność cywilna i karna	1310
Rozdział 13a. Wskaźniki w zakresie funduszy własnych banków	1323
Rozdział 14. Przepisy przejściowe, zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy końcowe	1327
Bibliografia	1333
O Autorach	1353

Przedmowa

Komentowana ustawa – Prawo bankowe w ciągu ostatnich lat podlegała kolejnym ważnym nowelizacjom, powodowanym zauważalną ewolucją funkcjonowania polskiego rynku usług bankowych i jego unowocześnianiem, wynikającym z aktywnego uczestnictwa banków krajowych w globalnym systemie usług finansowych. Nowelizacje te łącznie powodują, iż pierwotny kształt tej ustawy z 29.08.1997 r. został w istotnym stopniu zmodyfikowany. Dzisiejsza regulacja uwzględnia zarówno zmiany w funkcjonowaniu polskiego rynku usług bankowych, jak i istotne oddziaływanie reguł prawa unijnego, normującego działalności unijnych instytucji kredytowych, do których zalicza się także banki krajowe w rozumieniu polskiego prawa bankowego. Jednak przywołana ingerencja ustawodawcy nie miała i nie ma charakteru radykalnej modyfikacji fundamentu tej ustawy, a raczej stanowi jego rozbudowywanie, uzupełnianie o kolejne elementy normatywne i rozszerzanie o obowiązujące reguły prawa unijnego. Ten podstawy trzon ustawy, który został w niej zachowany, zasadza się bowiem na kluczowym założeniu, iż w przypadku banku krajowego mamy do czynienia z bardzo specyficznym przedsiębiorcą, którego zarobkowa działalność gospodarcza podlega daleko idącej reglamentacji i nadzorowi ostrożnościowemu wykonywanemu przez wyspecjalizowany organ gospodarczej administracji państwa (Komisję Nadzoru Finansowego), a który to przedsiębiorca wykonując czynności bankowe, obciąża ryzykiem prowadzonej działalności środki powierzone przez jego klientów pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym. Gwarancją bezpieczeństwa tego rodzaju konstrukcji reglamentacyjnej, utworzonej dla ochrony dobra, jakim jest stabilność rynku usług finansowych i bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, są sankcje karne za bezprawne prowadzenie działalności bankowej oraz dość rozbudowane instrumenty nadzorcze i sankcje administracyjne.

Jednak poza przywołanym powyżej trzonem ustawy – Prawo bankowe regulacja ta w aktualnym kształcie normatywnym obejmuje także wiele dodatkowych reguł w zakresie profesjonalnego i bezpiecznego prowadzenia działalności bankowej przez tychże specyficznych przedsiębiorców, które w literaturze przedmiotu najczęściej dzieli się na normy *ius publicum* i *ius privatum*, łącznie zespolone węzłem legislacyjnym w jednym akcie prawnym. Uwagę zwracają przy tym spójne z kierunkami ewolucji prawa unijnego wymogi dotyczące funduszy własnych i adekwatności kapitałowej banków,

podwyższanie standardów w zakresie bezpieczeństwa ofertowania klientom produktów finansowych czy też regulacje w zakresie zarządzania sytuacjami kryzysowymi w działalności bankowej. Widocznym elementem jest także wynikające z prawa unijnego przenikanie się wymogów w zakresie ochrony klientów instytucji kredytowych oraz klientów firm inwestycyjnych, co jest zauważalną w ewolucji unijnego prawa rynku finansowego tendencją polegającą na kreowaniu reguł prawnych w ujęciu bardziej przedmiotowym (produktowym) niż podmiotowym (instytucjonalnym).

Biorąc powyższe pod uwagę, oddajemy w Państwa ręce komentarz do ustawy – Prawo bankowe, którego celem jest wszechstronna i profesjonalna analiza każdego z przepisów tej ustawy, z wykorzystaniem dotychczasowego dorobku doktryny prawa, orzecznictwa sądowego oraz własnych doświadczeń zawodowych Współautorów tego komentarza.

Udało się bowiem stworzyć komentarz przy współudziale zespołu wybitnych fachowców, zarówno praktyków i teoretyków prawa, posiadających wysoką legitymację merytoryczną uprawniającą do komentowania przepisów tej ustawy. Są to profesorowie i inni pracownicy naukowcy związani z wiodącymi polskimi uczelniami wyższymi, sędziowie, adwokaci i radcowie prawni, byli i aktualni prezesi banków krajowych, eksponowani pracownicy nadzoru bankowego, banku centralnego, menedżerowie zatrudnieni w najważniejszych bankach i firmach ubezpieczeniowych oraz szefowie lub eksponowani współpracownicy cenionych kancelarii prawniczych.

W tym miejscu kierujemy ogromne podziękowania do każdego ze Współautorów za okazane zaangażowanie przy tworzeniu niniejszego opracowania.

Mamy nadzieję, że prezentowana publikacja będzie stanowiła cenną pomoc przede wszystkim dla przedstawicieli praktyki stosowania prawa, a także dla badaczy tego obszaru normatywnego.

*dr Agnieszka Mikos-Sitek
dr hab. Piotr Zapadka, prof. UKSW*

Warszawa, 15 marca 2022 r.

USTAWA

z dnia 29 sierpnia 1997 r.

Prawo bankowe¹

(tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 2439; zm.: Dz.U. z 2021 r. poz. 2447)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy 97/5/WE z dnia 27 stycznia 1997 r. w sprawie transgranicznych przelewów bankowych (Dz. Urz. WE L 43 z 14.02.1997);
- 2) dyrektywy 98/26/EWG z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie zamknięcia rozliczeń w systemach płatności i rozrachunku papierów wartościowych (Dz. Urz. WE L 166 z 11.06.1998);
- 3) dyrektywy 1999/93/WE z dnia 13 grudnia 1999 r. w sprawie wspólnotowych ram w zakresie podpisów elektronicznych (Dz. Urz. WE L 13 z 19.01.2000);
- 4) dyrektywy 2000/12/WE z dnia 10 marca 2000 r. odnoszącej się do podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (Dz. Urz. WE L 126 z 26.05.2000);
- 5) dyrektywy 2000/28/WE z dnia 18 września 2000 r. zmieniającej dyrektywę 2000/12/WE odnoszącą się do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez instytucje kredytowe (Dz. Urz. WE L 275 z 27.10.2000);
- 6) dyrektywy 2000/46/WE z dnia 18 września 2000 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością (Dz. Urz. WE L 275 z 27.10.2000);
- 7) dyrektywy 2001/24/WE z dnia 4 kwietnia 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji instytucji kredytowych (Dz. Urz. WE L 125 z 05.05.2001).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres ustawy]

Ustawa określa:

- 1) zasady prowadzenia działalności bankowej, tworzenia i organizacji banków, oddziałów i przedstawicielstw banków zagranicznych, a także oddziałów instytucji kredytowych;
- 2) zasady postępowania naprawczego, likwidacji i upadłości banków;
- 3) niektóre zasady prowadzenia działalności przez finansowe spółki holdingowe i finansowe spółki holdingowe o działalności mieszanej oraz organizacji tych spółek, a także niektóre zasady sprawowania nadzoru nad tymi spółkami;
- 4) zasady sprawowania nadzoru bankowego, w tym nadzoru skonsolidowanego.

1. Zakres regulacji

1. Artykuł 1 określa zakres regulacji ustawy i zawiera wyliczenie objętych nią podstawowych zagadnień. Przepisy komentowanej ustawy określają zasady prowadzenia działalności bankowej, regulując przy tym problematykę wykonywania czynności bankowych (art. 5–7b, 49 i n.). Określają także zasady tworzenia i organizacji banków, oddziałów i przedstawicielstw banków zagranicznych oraz oddziałów instytucji kredytowych (art. 12 i n.). Ustawa obejmuje również zakresem regulacji zasady postępowania naprawczego, likwidacji i upadłości banków (art. 142 i n.), niektóre zasady prowadzenia działalności przez finansowe spółki holdingowe i finansowe spółki holdingowe o działalności mieszanej oraz organizacji tych spółek (art. 21 i n.), a także zasady sprawowania nadzoru bankowego, w tym nadzoru skonsolidowanego (art. 131 i n.). Natomiast art. 171 pr. bank. określa zasady odpowiedzialności karnej za naruszenie określonych postanowień ustawy.

2. Charakter przepisów

2. Poszczególne przepisy Prawa bankowego, a także przepisy innych ustaw znajdujących zastosowanie w dziedzinie prawa bankowego, można zakwalifikować jako normy prawa prywatnego lub prawa publicznego. Pierwsza z wymienionych kategorii obejmuje przepisy regulujące stosunki prawne banków z ich klientami w zakresie wykonywanych czynności bankowych i zawieranych umów, druga natomiast dotyczy przepisów regulujących funkcjonowanie banków i całego systemu bankowego w sferze administracyjnoprawnej (w tym np. zasad tworzenia banków, ich organizacji, warunków finansowania działalności, wykonywania nadzoru nad działalnością bankową, postępowania naprawczego, likwidacyjnego oraz upadłościowego)¹. Istotnym kryterium podziału norm prawa bankowego na prywatne i publiczne jest charakter stosunków prawnych objętych ich regulacją, przy założeniu, że kształtowanie stosunków prawnych zachowujących równorzędność stron dotyczy przepisów prawa prywatnego, natomiast brak wspomnianej równorzędności charakteryzuje normy prawa publicznego². Wśród przepisów komentowanej ustawy wyodrębnia się również przepisy ustrojowego prawa bankowego, które dotyczą zarówno sfery prywatnej, jak i publicznej działalności banków, obejmując swoim zakresem problematykę m.in. organizacji banków oraz postępowania naprawczego, likwidacyjnego i upadłościowego banku³.

3. Katalog źródeł prawa bankowego

3. Ustawa – Prawo bankowe ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania i organizacji banków. Należy jednak zwrócić uwagę, że katalog przepisów regulujących tę materię jest bardzo obszerny. Przepisy obowiązującej Konstytucji RP regulują przede wszystkim kwestie związane z funkcjonowaniem centralnego banku państwa, określając cel podstawowy jego działalności, zakres realizowanych funkcji i wykonywanych zadań oraz poszczególne aspekty niezależności wymienionej instytucji. Przepisy Konstytucji RP określają także katalog organów NBP, zasady ich powoływania oraz zakres realizowanych przez nie zadań.
4. Wśród aktów prawnych rangi ustawy obowiązujących w dziedzinie prawa bankowego i regulujących szerokie spektrum problematyki dotyczącej funkcjonowania systemu bankowego można wymienić m.in.: ustawę z 7.12.2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, ustawę z 29.08.1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych, ustawę z 29.08.1997 r. o Narodowym

¹ Zob. B. Smykla, *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2011, art. 1, s. 3–5; C. Kosikowski, *Publiczne prawo bankowe*, Warszawa 1999, s. 50; B. Paxford [w:] *Prawo bankowe. Komentarz*, red. H. Gronkiewicz-Waltz, Warszawa 2013, art. 1, s. 4–5.

² B. Smykla, *Prawo bankowe...*, art. 1, s. 4; A. Mikos-Sitek [w:] A. Mikos-Sitek, P. Zapadka, *Polskie prawo bankowe. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 2011, s. 15.

³ Zob. W. Góralczyk [w:] *Prawo bankowe. Komentarz*, red. E. Fojcik-Mastalska, Warszawa 1999, s. 13.

Banku Polskim, ustawę z 10.06.2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, ustawę z 21.07.2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym.

5. Analizowana problematyka ma swoje oparcie również na wielu innych regulacjach ustawowych, istotnych z punktu widzenia funkcjonowania banków i innych podmiotów systemu bankowego. Należy wymienić w tym zakresie np. ustawę z 27.07.2002 r. – Prawo dewizowe, ustawę z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny, ustawę z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych, ustawę z 16.09.1982 r. – Prawo spółdzielcze, ustawę z 28.04.1936 r. – Prawo wekslowe⁴, ustawę z 28.04.1936 r. – Prawo czekowe.
6. Zamieszczony powyżej katalog aktów prawnych nie ma charakteru wyczerpującego. Należy także zwrócić uwagę, że w dziedzinie prawa bankowego obowiązują liczne akty wykonawcze do wymienionych ustaw, regulacje wydawane np. przez organy NBP oraz KNF (uchwały i zarządzenia), jak również ogólne warunki umów i regulaminy bankowe. Wymienić należy też regulacje unijne, które mają istotny wpływ na obecny kształt polskiego ustawodawstwa bankowego⁵.

Art. 2. [Pojęcie banku]

Bank jest osobą prawną utworzoną zgodnie z przepisami ustaw, działającą na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym.

1. Bank – przesłanki istnienia

1. Definicja banku z art. 2 zawiera kluczowe przesłanki istnienia banku, umożliwia zrozumienie jego statusu prawnego i tego, czym w istocie jest bank. Każdy bank jest osobą prawną, działa wyłącznie na podstawie zezwolenia oraz wykonuje czynności bankowe obciążające ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym. W przypadku braku wyraźnego stwierdzenia lub gdy kontekst interpretacyjny inaczej nie wskazuje, pojęcie banku może oznaczać: bank krajowy – bank mający siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, albo bank zagraniczny – bank mający siedzibę za granicą Rzeczypospolitej Polskiej, na terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej.
2. Banki mogą zgodnie z art. 12 pr. bank. działać w Polsce w trzech formach prawnych: banku państwowego, spółdzielni i spółki akcyjnej. Bank państwowy może być utworzony przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia, na wniosek ministra

⁴ Dz.U. z 2022 r. poz. 282 ze zm.

⁵ Szerzej zob. Z. Ofiarski, *Prawo bankowe*, Warszawa 2017, s. 33 i n. Zob. również B. Smykla, *Prawo bankowe...*, art. 1; L. Mazur, *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2008, art. 1.

właściwego do spraw Skarbu Państwa, zaopiniowany przez Komisję Nadzoru Finansowego. Tworzenie banków spółdzielczych, które w sensie prawnym są spółdzielniami, regulują przepisy Prawa bankowego, ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz Prawa spółdzielczego. Założycielami banku spółdzielczego mogą być tylko osoby fizyczne w liczbie wymaganej przez Prawo spółdzielcze dla założenia spółdzielni, tj. nie mniej niż 10 osób fizycznych. Do utworzenia i działalności bankowej spółki akcyjnej stosuje się z kolei przepisy Kodeksu spółek handlowych. Przepisy Prawa bankowego ingerujące w materię uregulowaną w Kodeksie spółek handlowych stanowią *lex specialis*, co daje im pierwszeństwo zastosowania przed regulacją kodeksową. Założycielami banku w formie spółki akcyjnej mogą być osoby prawne i osoby fizyczne, z tym że założycieli nie może być mniej niż 3 – wymóg ten nie ma jednak zastosowania do banku, którego założycielem jest Skarb Państwa, bank krajowy, instytucja kredytowa, bank zagraniczny, krajowy lub zagraniczny zakład ubezpieczeń, krajowy lub zagraniczny zakład reasekuracji lub międzynarodowa instytucja finansowa.

3. W zakresie prowadzonych czynności bankowych przyjęty jest w polskiej ustawie model banku uniwersalnego – dokonującego w ramach działalności wszystkich lub większości dozwolonych prawem czynności bankowych objętych zezwoleniem. Katalog czynności bankowych – czynności prawnych, które mogą być dokonywane wyłącznie przez banki – znajduje się w art. 5 ust. 1 pr. bank. Niektóre banki mają status banków specjalistycznych i w odróżnieniu od banków uniwersalnych wykonują ograniczony zakres czynności bankowych. W obecnym stanie prawnym taki status mają banki hipoteczne działające na podstawie ustawy z 29.08.1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych, które udzielają kredytów hipotecznych ze środków pochodzących głównie z emisji listów zastawnych.

2. Działalność depozytowo-kredytowa banku: bank jako instytucja zaufania publicznego/reglamentacja działalności bankowej

4. Możliwość obciążenia ryzykiem środków powierzonych pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym stanowi konsekwencję i istotę prowadzenia działalności bankowej o charakterze depozytowym i odróżnia banki od innych szeroko pojętych instytucji finansowych świadczących usługi na rynku finansowym. Ryzyko utraty środków pieniężnych, w tym w szczególności środków powierzonych bankowi pod tytułem zwrotnym, jest immanentnie związane z działalnością bankową⁶. Wynika ono z faktu, że banki pełnią rolę pośredników umożliwiających przepływ środków finansowych od podmiotów posiadających ich nadwyżki do podmiotów zgłaszających na nie zapotrzebowanie.

⁶ Banki jako instytucje finansowe są, ze względu na swoje cechy ontologiczne, nosicielami i kreatorami ryzyka, a z uwagi na sposób działalności – także podmiotami przez ryzyko obciążonymi. Fenomen ryzyka jest przy tym na każdym etapie istnienia banku i w każdym elemencie jego działalności. Szerzej M. Mikliński, *Prawo a ryzyko depozytu bankowego*, Gdańsk 2021, s. 17 i n.

Obciążenie ryzykiem środków pieniężnych powierzonych bankowi pod tytułem zwrotnym ma na celu nie tylko pokrycie kosztów (przede wszystkim odsetek) związanych z gromadzeniem i przechowywaniem tych środków, ale przede wszystkim odpłatne i również pod tytułem zwrotnym dostarczenie takich środków podmiotom zgłaszającym na nie zapotrzebowanie. Ten przepływ finansowy najlepiej wyrażony jest właśnie w działalności depozytowej i kredytowej banku.

5. Zapewnienie bezpieczeństwa depozytów jest jednym z najważniejszych obowiązków banków i uzasadnia uznanie ich za instytucje zaufania publicznego⁷. Instytucje finansowe ogólnie nie mogą funkcjonować bez zaufania publicznego do ich stabilności i bezpieczeństwa dla powierzonych im środków. To jest właśnie to istotne powiązanie między działalnością takiej instytucji a dobrem publicznym podlegającym szczególnej ochronie. Jednak to, że banki w swojej działalności obciążają ryzykiem powierzone środki, wpływa także na układ sił między bankami a ich klientami oraz ocenę ich wiarygodności. Nietrafne jest ujmowanie w tym kontekście relacji banków z ich klientami wyłącznie w kategoriach prawa prywatnego. Jednym z najważniejszych dóbr posiadanych przez bank jest zaufanie, a jego utrata może wiązać się z niekorzystnym zjawiskiem paniki bankowej (tzw. run na banki), czyli masowym wycofywaniem depozytów, co może skutkować problemami z płynnością, a nawet wypłacalnością banku. Dlatego też w sferze funkcjonowania rynku bankowego i rynku finansowego regulacyjna interwencja państwa była i jest największa. Pozostawienie bowiem regulacji tego rynku tylko mechanizmowi rynkowemu nie jest – jak ostatnio pokazał dotkliwie globalny kryzys finansowy z 2008 r. – rozwiązaniem optymalnym, może zaburzyć stabilność systemu finansowego państwa, a także z pewnością nie zapewnia zdeponowanym lub zainwestowanym tam środkom finansowym należytej ochrony. Konieczność zapewnienia bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych i inwestowanych na rynku finansowym oraz ochrony interesów uczestników tego rynku uzasadnia poddanie go szczegółowej regulacji i nadzorowi administracyjnemu⁸, sprawowanemu przez Komisję Nadzoru Finansowego⁹.

3. Bank a instytucja kredytowa w prawie UE

6. Prawo bankowe nie stosuje jednolitej konwencji terminologicznej wobec krajowych i europejskich instytucji wykonujących czynności bankowe. W europejskim prawie

⁷ Szerzej uzasadnienie takiego określenia banków przedstawia E. Kosieradzka, *Komisja Nadzoru Finansowego jako instytucja zapewnienia bezpieczeństwa, stabilności i zaufania do systemu bankowego w Polsce* [w:] *Sprawiedliwość i zaufanie do władz publicznych w prawie administracyjnym*, red. M. Kasiński, M. Stahl, K. Wlazlak, Warszawa 2015, s. 625 i n.

⁸ C. Kosikowski, *Organizacja i funkcjonowanie kontroli i nadzoru państwa wobec gospodarki w świetle Konstytucji RP* [w:] *Zasady ustroju społecznego i gospodarczego w procesie stosowania Konstytucji*, red. C. Kosikowski, Warszawa 2005, s. 113 i n.

⁹ A. Nadolska, *Komisja Nadzoru Finansowego w nowej instytucjonalnej architekturze europejskiego nadzoru finansowego*, LEX 2014.

Komentarz kompleksowo analizuje zagadnienia ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe. Autorzy publikacji omawiają praktyczny wymiar zasad funkcjonowania systemu bankowego w Polsce oraz wpływ regulacji Prawa bankowego na prawa i obowiązki organizacji i podmiotów działających w tym sektorze.

Książka prezentuje m.in.: stabilność rynku usług finansowych, bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, sankcje karne za bezprawne prowadzenie działalności bankowej oraz instrumenty nadzorcze i sankcje administracyjne.

Autorami są wybitni eksperci: sędziowie, adwokaci, radcy prawni, byli i obecni prezesi banków, pracownicy nadzoru finansowego i banku centralnego, menedżerowie zatrudnieni w bankach i firmach ubezpieczeniowych, profesorowie i pracownicy naukowcy związani z polskimi uczelniami wyższymi.

Książka została napisana z uwzględnieniem dorobku doktryny prawa, a zamieszczony wybór orzecznictwa sądowego stanowi cenną pomoc przede wszystkim dla przedstawicieli praktyki i dla badaczy tego obszaru normatywnego.

Agnieszka Mikos-Sitek – doktor nauk prawnych; adiunkt w Katedrze Prawa Finansowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, kierownik kierunku Prawo; kierownik Wydawnictwa Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości; ekspert prawa finansowego.

Piotr Zapadka – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, kierownik Katedry Prawa Finansowego UKSW; adwokat; ekspert prawa finansowego.

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ZAMÓWIENIA:
INFOLINIA: 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

CENA 289 ZŁ (W TYM 5% VAT)